

Sygn. akt V U 2103/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2013 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Helena Mironiuk

Protokolant Anna Filipowicz

po rozpoznaniu w dniu 12 lutego 2013 roku w Białymstoku

sprawy ze skargi **J. M.**

z udziałem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

o wznowienie postępowania w sprawie V U 1401/11

I. wznowia postępowanie w sprawie V U 1401/11 Sądu Okręgowego w Białymstoku

II. zmienia wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 29 grudnia 2011 roku w ten sposób, że zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 13 października 2011 roku nr (...) i wznowia wypłatę emerytury J. M. poczynając od dnia 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku

III. umarza postępowanie w pozostałym zakresie

IV. żądanie zasądzenia odsetek przekazuje Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do rozpoznania

sygnatura akt V U 2103/12

UZASADNIENIE

J. M. 14 grudnia 2012 r. wniósł skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego

w Białymstoku z 29 grudnia 2011 r. w sprawie sygn. akt V U 1401/11. Domagał się przywrócenia oraz wypłaty zaległych świadczeń emerytalnych wraz

z odsetkami. Jako podstawę wznowienia postępowania wskazał wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r. sygn. akt K 2/12.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział B. w odpowiedzi na skargę o wznowienie postępowania wnosił o jej oddalenie w części dotyczącej wznowienia wypłaty emerytury od dnia 01 października 2011 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku ustalił i zważył co następuje:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z 13 października 2011 r. wstrzymał J. M. wypłatę emerytury od 01 października 2011 r. z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia. Organ rentowy powołał się na art. 103a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Odwołanie J. M. od tej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z 29 grudnia 2011 r. w sprawie sygn. akt V U 1401/11. Od wyroku tego nie wniesiono apelacji i jest on prawomocny od 08 lutego 2012 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 21 stycznia 2013 r. wznowił wypłatę emerytury od 22 listopada 2012 r.

Stosownie do treści art. 401¹ kpc można żądać wznowienia postępowania w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. w sprawie K 2/12 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 205, poz. 1365, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 01 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok ten został opublikowany w Dzienniku Ustaw z 22 listopada 2012 r. (Dz. U. 2012/1285).

Wyrok Sądu Okręgowego z 29 grudnia 2011 r. w sprawie V U 1401/11, wznowienia której żąda wnioskodawca, został wydany na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726 ze zm.). Przepis ten stanowił, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych), oraz ustawy, o której mowa w art. 18 (ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, począwszy od dnia 01 października 2011 r.

Istnieje zatem postawa do wznowienia postępowania określona

w art. 401¹ kpc. Nadto zachowany został termin do wniesienia skargi określony w art. 407 § 2 kpc.

Stosownie do art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym od dnia 01 stycznia 2011 r. prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Z tym, że zgodnie z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, przepisy ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym od 01 stycznia 2011 r., miały zastosowanie począwszy od dnia 01 października 2011 r.

Przedstawiony stan prawny powodował, że emerytura w takiej sytuacji jak w niniejszej sprawie podlegała zawieszeniu.

Obecnie, z mocy orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, nie obowiązuje art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 r. Oznacza to, że w przypadku osób, którym emeryturę przyznano przed 01 stycznia 2011 r., a które kontynuują zatrudnienie istniejące przed przyznaniem emerytury, nie ma podstaw do zawieszenia emerytury.

Zgodnie z poglądem przeważającym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, wyrok Trybunału Konstytucyjnego stwierdzający niezgodność przepisu ustawy z Konstytucją jest w zasadzie skuteczny ex tunc, tj. od dnia wejścia w życie zakwestionowanego przepisu, chyba że co innego wynika

z sentencji wyroku (zob. uchwała z dnia 3 lipca 2003 r., III CZP 45/03, OSNC 2004/ 9/136, wyrok z dnia 9 października 2003 r., I CK 150/02, OSNC 2004/7-8/132, wyrok z dnia 29 października 2003 r., III CK 34/02, OSP 2005/4/54, uchwała z dnia 23 stycznia 2004 r., III CZP 112/03, OSNC 2005/4/61, postanowienie z dnia 15 kwietnia 2004 r., IV CK 272/03, wyrok z dnia 30 września 2004 r., IV CK 20/04, OSNC 2005/9/161, wyrok z dnia 26 listopada 2004 r., V CK 270/04, uchwała z dnia 23 czerwca 2005 r., III CZP 35/05, OSNC 2006/5/81, wyrok z dnia 7 października 2005 r., II CK 756/04, "Monitor Prawniczy" (...), s. 1027, uchwała z dnia 19 maja 2006 r., III CZP 26/06, OSNC 2007/3/39, wyrok z dnia 14 września 2006 r., III CSK 102/06, uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 99/06, OSNC 2007/6/79, wyrok z dnia 15 czerwca 2007 r., II CNP 37/07, wyrok z dnia 13 grudnia 2007 r., I CSK 315/07, wyrok z dnia 19 czerwca 2008 r., V CSK 31/08, OSNC-ZD 2009/A/16, wyrok z dnia 20 maja 2009 r., I CSK 379/08, OSNC 2009/12/172).

Sąd Okręgowy w całości pogląd ten aprobuje, podziela i przyjmuje za wskazówkę przy wykładni przepisów mających zastosowanie w niniejszej sprawie.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego, w którym orzeczono niezgodność z Konstytucją przepisu przejściowego, stwierdzającego, że „nowy” przepis ma zastosowanie do stosunków prawnych w całości ukształtowanych na podstawie zdarzeń zaistniałych przed wejścia tego przepisu, wywołuje skutek *ex tunc*, co oznacza, że „nowy” przepis nie ma zastosowania do sytuacji prawnej określonej przepisem, który utracił moc na podstawie orzeczenia Trybunału. W odniesieniu do takiej sytuacji „moc odzyskuje” zatem poprzedni stan prawny ze skutkiem wstecznym.

Za takim rozumieniem przemawia sens instytucji wznowienia postępowania. Gdyby nawet przyjmować, że orzeczenie ma skutek *ex nunc*, to jednolicie - także w doktrynie - przyjmuje się, że do sytuacji wznowienia postępowania orzeczenie Trybunału ma skutek *ex tunc*. Jeżeli podstawę wznowienia stanowi oparcie rozstrzygnięcia na akcie normatywnym uznanym następnie przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, rozpatrywanie sprawy powoduje konieczność uwzględnienia innego stanu prawnego w takim zakresie, w jakim wpływa on na orzeczenie wydane w tym postępowaniu.

Kwestię wznowienia wypłaty świadczenia reguluje art. 135 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych:

1. W razie ustania przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczenia, wypłatę wznowia się od miesiąca ustania tej przyczyny, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano z urzędu decyzję o jej wznowieniu, z uwzględnieniem ust. 2.
2. W przypadkach określonych w art. 134 ust. 1 pkt 5 wypłatę świadczenia wznowia się od miesiąca, w którym ją wstrzymano, jednak za okres nie dłuższy niż 3 lata poprzedzające bezpośrednio miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty.
3. Jeżeli wstrzymanie wypłaty świadczeń nastąpiło na skutek błędu organu rentowego, wypłatę wznowia się poczynając od miesiąca, w którym je wstrzymano, jednak za okres nie dłuższy niż 3 lata poprzedzające bezpośrednio miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano decyzję z urzędu o jej wznowieniu.

Przepisy powyższe nie mają zastosowania w niniejszej sprawie. Nie można bowiem uznać, że ustała przyczyna wstrzymania wypłaty określona w art. 134 ustawy emerytalnej. Nie ustały przecież okoliczności powodujące zawieszenie wypłaty, bowiem okoliczności te nie zmieniły się. Na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego przyjęć należy fikcję prawną, że przyczyna (prawna) wstrzymania wypłaty nigdy nie istniała.

W tym stanie rzeczy skarga jest zasadna i dlatego na podstawie art. 412 § 2 kpc w zw. z art. 477¹⁴ § 2 kpc orzeczono jak w punkcie I i II wyroku.

Natomiast postępowanie w zakresie wypłaty J. M. emerytury od 22 listopada 2012 r. należało umorzyć albowiem, z uwagi na treść decyzji organu rentowego z 21 stycznia 2013 r., wydanie wyroku stało się zbędne. Dlatego na mocy art. 355 § 1 kpc orzeczono jak w pkt III sentencji wyroku.

Odnośnie żądania zasądzenia odsetek, należy mieć na uwadze treść art. 476 § 2 i 3 kpc, z którego wynika, że Sąd rozpoznaje sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych, dotyczących m. in. ubezpieczeń społecznych, emerytur i rent, a także sprawy wszczęte na skutek niewydania przez organ rentowy decyzji we właściwym terminie. Odwołania od decyzji organów rentowych wnosi się na piśmie do organu, który wydał decyzję, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ, w terminie miesiąca od doręczenia odpisu decyzji (art. 477⁹ § 1 kpc).

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 205, poz. 1585 ze zm.) jeżeli Zakład Ubezpieczeń Społecznych - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących ustalania uprawnień do świadczeń

z ubezpieczeń społecznych (art. 83 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Takim świadczeniem jest emerytura. Roszczenie o zapłatę odsetek (jako akcesoryjne względem samej emerytury) jest więc świadczeniem z ubezpieczenia społecznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego kolegium kompetencyjne z dnia 10 lipca 2002 r., III KKO 6/02, OSNP 2003/21/528).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, Sąd nie rozstrzyga o zasadności wniosku, nie działa w zastępstwie organu rentowego i nie ustala prawa do świadczeń (por. wyrok SN z dnia 25.05.1999 r., II UKN 622/98, OSNP 2000/15/591).

Wniosek J. M. złożony do Sądu o odsetki od niewypłaconego świadczenia nie był rozpoznany przez organ rentowy. W tym przedmiocie organ rentowy nie wydał decyzji. Wobec tego właściwym organem do rozpoznania tego wniosku jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W myśl art. 464 § 1 kpc gdy do rozpoznania sprawy właściwy jest inny organ, sąd przekaze mu sprawę. Zgodnie z art. 477¹⁰ § 2 kpc jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nie rozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu.

Dlatego też na mocy art. 464 § 1 kpc orzeczono jak w pkt IV sentencji wyroku.